

MMSKA

**ALGEMEEN
PERSDOSSIER**

KONINKLIJK MUSEUM VOOR SCHONE KUNSTEN ANTWERPEN

COLLECTIE

COLLECTIEPRESENTATIE

KAAN Architecten plaatste in het hart van het historische museum nieuwe witte volumes. Zo krijg je als bezoeker twee musea in één. Die opdeling wordt doorgetrokken in de presentatie. Bij binnenkomst sta je meteen voor de keuze: wil je de oude meesters zien of toch liever de moderne beeldenstormers? De historische zalen tonen kunst van voor 1880, in de witte zalen geniet je van kunst van na 1880. Scharnierpunt tussen beide is de Ensorvleugel met de grootste collectie van James Ensor ter wereld. Het KMSKA bezit trouwens ook de grootste Rik Wouters-verzameling. In totaal toont het KMSKA meer dan 600 werken, zorgvuldig geselecteerd uit 8400 collectiestukken.

BRUIKLENEN

Het KMSKA erfde een mooie collectie topstukken van o.a. het Sint-Lucasgilde en de Antwerpse Academie. Aankopen, schenkingen en legaten vulden die basis aan. Het maakt de collectie uniek, maar natuurlijk niet volledig. Daarom vult het KMSKA de collectiepresentatie aan met relevante stukken van andere instellingen en privéverzamelaars.

Van Museum Boijmans Van Beuningen – dat sloot voor verbouwing – kregen we acht meesterwerken in bruikleen voor vijf jaar. Deze kunstwerken van onder andere Salvador Dalí, Bill Viola en Oskar Kokoschka dagen de bezoeker uit om anders te kijken naar de stukken uit onze eigen collectie. Dat geldt ook voor de hedendaagse kunst die we selectief integreren in de zalen, zoals het werk van Luc Tuymans en Berlinde De Bruyckere.

Dankzij welwillende privéverzamelaars kan het KMSKA zijn collectie ook verder internationaliseren. Anish Kapoor en Anselm Kiefer imponeren bezoekers met hun monumentale werken. Marlene Dumas geeft met het bevreemdende *Give the People what They want* een mooi commentaar op de vrouwenfiguren in zaal Madonna.

Het Rubenshuis, dat in januari 2023 de deuren sloot voor een grondige renovatie, is ook te gast in het KMSKA. Naast Peter Paul Rubens vullen ook werken van Jacob Jordaens en Anthony van Dyck de collectie aan. Het KMSKA heeft een bijzondere focus op Rubens en kunstwerken uit de 16e en 17e eeuw en staat bekend als een van de meest vooraanstaande musea voor Vlaamse Meesters. Het is dan ook de perfecte thuis voor deze fantastische werken.

Het KMSKA kiest ook resoluut voor meer vrouwen in de collectie. Twee werken van Artemisia Gentileschi, uit een privé-verzameling, *David en Goliath* en *Heilige Catharina van Alexandrië* worden toegevoegd. Artemisia Gentileschi was de absolute powervrouw van de barok. Ze slaagde erin bekende verhalen weer te geven op haar eigen, unieke manier en steeds met een vrouwelijke touch.

HET RESTAURATIEATELIER

Het KMSKA is een van de weinige Vlaamse musea met een eigen restauratieatelier. Het werd opgericht in april 1999. Met de sluiting van het museum in 2011 verhuisde het restauratieatelier naar een atelier buiten Antwerpen. Hier draaide het atelier als nooit tevoren. 133 schilderijen en sculpturen kregen een restauratiebehandeling. Extra aandacht ging naar werken op papier en lijsten. Het restauratieatelier bevindt zich intussen weer in het museum. Een deel van de activiteiten kun je volgen achter een glazen wand.

De meest monumentale meesterwerken van Rubens passen niet in het restauratieatelier. Zij krijgen noodgedwongen een opknapbeurt in de Rubenszaal. Hiervoor werd een bijzondere setting ingericht: Studio Rubens. Twee jaar lang zijn restauratoren op immense stellingen in de weer om het gigantische altaarstuk *Tronende Madonna omringd door heiligen* van Rubens te laten schitteren als weleer. Bezoekers volgen op enige afstand de restauratie mee.

BEZOEK & AANBOD

RADIO BART

Anders kijken en meer zien, dat doe je met Radio Bart. Want Bart, Yousfri, Ditmar en Lesley zijn nieuwsgierig naar de kunstwerken rondom hen. Omdat de hosts blind zijn, nodigen ze je uit om samen met hen naar kunst te kijken. Stap binnen in de mobiele radiostudio voor een goede babbel met verrassende invalshoeken. En kijk voortaan anders én actiever naar kunst.

DE TIEN

'De Tien' is een avontuurlijke ontdekkingsreis door het museum voor kinderen en hun familie. Kunstenaar Christophe Coppens creëerde samen met operahuis De Munt tien verrassende installaties doorheen het museum. De inspiratie haalde hij uit opmerkelijke details in de schilderijen. De werken nodigen uit om anders naar kunst te kijken. Bij elke installatie horen creatieve opdrachten voor kinderen, verzameld in een gratis boekje.

KMSKA TEKENT!

Het KMSKA daagt de bezoeker uit om de kunstenaar in zichzelf te bevrijden. Haal tekenmateriaal op aan een KMSKA Tekent!-verdeelpunt en ga kunstzinnig in interactie met het museum. Er zijn drie ervaringsniveaus: 'Ik kan niet tekenen', 'Creatief Type' of 'Zin in een uitdaging'. Tijdens evenementen organiseert het museum gratis rondleidingen met een tekenaar-gids.

OPEN ATELIER

Een plek waar iedereen creatief kan zijn. De bezoeker kiest in het Open Atelier uit een waaier van workshops, telkens onder begeleiding van warme ateliërgidsen. De ene keer ga je aan de slag met kleur en vorm via collages. Een andere keer bekijk je de bewegingen in de kunst. De ateliers zijn open voor iedereen: jong en minder jong, kunstvriend en kunstkenner.

MULTIMEDIA

In het KMSKA bekijk je de kunsten niet gewoon, je beleeft ze. Via de museum-app en de verdiepende schermen duik je in de meesterwerken. Of wandel in virtuele realiteit door het imposante schilderatelier van de oude meesters. De immersieve ruimte dompelt je onder in projecties van kunstwerken en opent zo een wereld vol oogstrelende details.

MUSEUMAPPLICATIE

De KMSKA-app vergemakkelijkt je bezoek. Even de weg kwijt in het museum? De app is jouw gps. Op zoek naar een specifiek kunstwerk? De app gidt jou vlot door de collectiecatalogus. De app bevat ook hoorspelen en audiotours die je meentrekken in kunstzinnige verhalen. Anderstalig? Alle uitleg en audiotours (inclusief het audioverhaal van *Krasse Koppen*) zijn beschikbaar in het Engels, Frans, Duits én in Vlaamse gebarentaal en *international sign*. Dat geldt ook voor alle zaalteksten en labels, die bovendien naar het Spaans, Italiaans, Russisch én Chinees werden vertaald.

SCHOLEN

Ons interactief scholenaanbod is opgebouwd per leeftijdscategorie. Het prikkelt alle zintuigen en heeft aandacht voor de verschillende talenten van de student. Bij de jongere kinderen zetten de programma's in op creativiteit en expressie. Bij jongvolwassenen leggen ze verbanden met de actualiteit. Zo moedigen we hen aan om kritisch te denken, *zonder* hun leefwereld uit het oog te verliezen.

EXPO

JEF VERHEYEN, VENSTER OP HET ONEINDIGE

23 MAART TOT 18 AUGUSTUS 2024

In het KMSKA staan de lente en zomer van 2024 in het teken van de Antwerpse experimentele schilder Jef Verheyen. In een intrigerende overzichtstentoonstelling maak je kennis met deze naoorlogse kunstenaar als schepper van kosmische kunsten.

Verheyen peilde van jongs af naar het wezen van de kunst en wilde daarom een nieuwe manier van kijken introduceren. Meer gericht op een gevoel van ruimtelijkheid dan op de zichtbare wereld, richtte hij zich op de essenties van de schilderkunst: licht en kleur. Met zijn schilderijen als vensters op het oneindige verwierf hij niet alleen voor zichzelf een plaats op de kaart van de neo-avant-garde, maar zette hij ook zijn thuisstad Antwerpen in een internationaal uitstalraam.

EXPO

ENSORS STOUTSTE DROMEN

28 SEPTEMBER 2024 TOT 18 JANUARI 2025

In het najaar van 2024 neemt James Ensor het museum over met één van de grootste Belgische Ensor-tentoonstellingen sinds 1999. In de expo duik je niet alleen in Ensors wondere universum van woeste visioenen, maskers en satire. We tonen Ensor zij aan zij met werk van internationale kunstenaars die Ensor inspireren en met wie hij zich wil meten. Want bovenal wil Ensor altijd de beste zijn. Zelfs al heten zijn concurrenten Claude Monet, Edvard Munch of zelfs Jheronymus Bosch en Francisco Goya.

ARTISTS IN RESIDENCE

Rubens, Van Eyck, Fouquet, Ensor, Magritte, Memling, Rodin, ... Welk effect hebben ze op hedendaagse kunstenaars? Onze Artists in Residence laten het zien en horen.

Een eerste lichting van tweeëntwintig kunstenaars, groepen of collectieven dompelde zich vijf jaar lang onder in de collectie en gaf er een hedendaagse interpretatie aan in woord, muziek, beeld, voorstellingen, ... Intussen laat een nieuwe lichting zich alweer volop inspireren door de oude en moderne meesters. Zij delen hun kunstzinnige interpretaties vooral tijdens KMSKA LAAT.

KMSKA LAAT

Op donderdagavond naar het KMSKA? Het is een nieuwe traditie. Elke donderdagavond opent het museum de deuren tot 22 uur voor iedereen met een museumticket. KMSKA LAAT je dwalen door de avondlijke zalen en genieten van de collectie. LAAT je achter de schermen kennismaken met de museumwerking, LAAT je nippen van een heerlijk drankje én hedendaagse kunstinterpretaties. Kortom: KMSKA LAAT je volop wegdromen. Week na week na week.

KMSKASHOP EN COFFEEBAR

Bezoekers kunnen hun museumervaring verlengen met een bezoek aan de KMSKAshop. In de Schoonste Shop vind je een kwaliteitsvol aanbod merchandising waarbij de eigen kunstwerken de hoofdrol spelen. Als creatieve hub biedt de shop ook een exclusief assortiment in samenwerking met Christophe Coppens en Essentiel. Al dat moois vullen we aan met boeken en catalogi. Bezoekers kunnen ook even pauzeren tijdens hun museumbezoek in de coffeebar in de shop. We trakteren er op een delicioes geluksmomentje met producten van gerenommeerde Antwerpse huizen als Cross Roast, de Theefaktorie, brouwerij De Koninck en de Taartfabrik.

MADONNA GRAND CAFÉ

Met haar stijlvolle inrichting is Madonna zonder twijfel dé nieuwe hotspot van de stad. Antwerpenaren, dagjestoeristen of toevallige passanten. Iedereen is er welkom, met of zonder museumticket. Tijdens de dag kan je er terecht voor een lunch, iets zoets of een drankje. 's Avonds transformeert Madonna in een fine dining restaurant en cocktailbar.

MUSEUMGEBOUW

MASTERPLAN

Zeven eeuwen topkunst tonen in optimale omstandigheden: dat was het uitgangspunt bij de renovatie van het KMSKA. Het gefaseerde masterplan hield rekening met verleden én toekomst. Een strak nieuw museumvolume werd ingeschoven in vier binnenkoeren zodat de historische 'architecturale schil' intact bleef. Het architectonisch concept van KAAN Architecten neemt de bezoeker mee op een avontuurlijke reis langs twee werelden in één museum, twee contrasterende en converserende musea. Een restauratie die maximaal respect toont voor de eeuwenoude architectuur en tegelijk mooi inspeelt op de hedendaagse museumcollectie.

GEVEL

Geteisterd door weer en tijd waren de gevels van het museum al jarenlang verzonken in dof grijs. Ook de mozaïeken kregen het zwaar te verduren. In 2016 startte PERSPECTIV architecten met de prospectie van het gebouw. Twee jaar later begon aannemer Artes Woudenberg met de renovatie van de zuidgevel. Elke gevel nam zes maanden in beslag. Na de minutieuze restauratie herwinnen de gevels hun bedoelde schakeringen van roze, geel, oranje, grijs en blauw.

MOZAÏEK

Tijdens de restauratie van het KMSKA kregen ook de mozaïekvloeren een opknapbeurt. De vloer bovenaan de trappen – net voor de ingang van het museum – viel jammer genoeg niet meer te redden. Dus kozen we voor een ambitieus alternatief: een wonderlijk welkomsttapijt in steen, meteen ook het grootste kunstmozaïek van het land.

TUIN

Het verhaal van het KMSKA start buiten al. Want de museumtuin is meteen ook de eerste museumzaal. Je wandelt hier tussen indrukwekkende sculpturen uit de KMSKA-collectie. Maar bovenal is deze groene oase een plek die mensen uit de buurt samenbrengt. Een heerlijk rustpunt op het bruisende Zuid.

ONDERZOEK NAAR HET KOLONIALE VERLEDEN VAN HET KMSKA

Het KMSKA onderzocht tijdens de sluiting in samenwerking met verschillende experts zijn koloniale geschiedenis. We keken in het bijzonder naar de financiering van het gebouw, de collectie en de mensenzoo tijdens de Wereldtentoonstelling van 1894.

Het KMSKA werd niet gebouwd met koloniale middelen, maar door financiering van de stad Antwerpen en de Belgische overheid. Het gebouw werd voltooid in 1890. Op dat moment genereerde Congo nog geen grote winsten voor Leopold II. Wel waren verschillende van onze schenkers actief in de koloniale handel. Van de 1742 werken die aan het museum geschonken zijn, werden er 57 (3,3%) mogelijk tot waarschijnlijk gefinancierd met koloniaal geld.

De wereldtentoonstelling werd georganiseerd door een speciaal opgerichte NV, die nauwe banden had met het Antwerpse zakenleven en stadsbestuur. De mensenzoo was onderdeel van het Congopaviljoen. Dit werd vanuit het Leopoldiaanse bestuur van Congo-Vrijstaat ingericht. Het KMSKA nam hier dus geen initiatief. Niettemin betreuren we deze duistere episode ten zeerste. We erkennen ook dat deze onlosmakelijk verbonden is met de geschiedenis van het museum. We werken aan een studiedag in 2024, 130 jaar na de Wereldtentoonstelling, om dit verhaal een plaats te geven.

Ten slotte brachten we ook de koloniale verhaallijn achter enkele collectiestukken in kaart, zoals een ivoorsculptuur van Josuë Dupon of een buste van Leopold II door Thomas Vinçotte die zich in het depot bevindt. Zulke verhalen willen we binnen ons toekomstig publieksaanbod verder ontwikkelen.

Dit is een samenvatting van onze bevindingen. De volledige tekst kan u lezen op www.kmska.be/nl/onderzoek-naar-het-koloniale-verleden-van-het-kmska

FONDSENWERVING

PARTNERSHIPS MET BEDRIJVEN

Het KMSKA is een culturele ondernemer. Het museum zoekt actief naar samenwerking met ondernemers. Onze hoofdpartner Delen Private Bank kwam als eerste aan boord. DCA, Maison Vervloet 1905, Port of Antwerp-Bruges, BMW en vele anderen volgden. De meer dan 75 leden van de bedrijvenclub van het museum, de "Club Fouquet", ontmoeten elkaar binnen het uitzonderlijk kader van het museum. Met deze partners bouwen we samen verder aan het schoonste museum.

MECENAAT

Zonder schenkingen zou de collectie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen nooit zijn uitgegroeid tot de indrukwekkende verzameling die ze vandaag is. Kunstwerken die via schenkingen en legaten werden ontvangen, vertegenwoordigen maar liefst 40% van de collectie van het museum. KMSKA houdt de schenkerstraditie springlevend en kan blijven rekenen op de belangrijke steun van mecenasen.

STEUN VAN FONDSSEN EN DE SPELERS VAN DE NATIONALE LOTERIJ

Niet alleen bedrijven en particulieren, maar ook verschillende fondsen dragen hun steentje bij aan de uitstraling en beleving van het museum. Dankzij de genereuze steun van onder andere het Fonds Baillet Latour en de spelers van de Nationale Loterij konden belangrijke topstukken uit de collectie gerestaureerd worden. Zo kan de bezoeker deze gerestaureerde werken in topconditie aanschouwen.